

МЕТОДИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У даній статті розкрито значення та методику забезпечення поточного контролю знань в процесі вивчення іноземної мови. В статті обґрунтовано функції та основні характеристики контролю, засоби та об'єкти поточного контролю. Також мова йде про якісні та кількісні показники володіння студентами іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності. До того ж, в статті описано види та форми поточного контролю у навчанні іноземної мови.

Ключові слова: поточний контроль, функції, об'єкти, засоби, мовленнєва діяльність, види та форми контролю.

Постановка проблеми. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння студентами знань та умінь з навчальної дисципліни.

Метою статті є розкриття значення та методики забезпечення поточного контролю знань в процесі вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Контроль є складовою частиною системи навчання іноземних мов. На відміну від власне навчання іноземної мови, метою якого є формування іноземномовних мовленнєвих навичок і вмінь, завданням контролю, передусім, є визначення та оцінювання рівня їх сформованості. Головна мета контролю у процесі навчання іноземної мови – управління цим процесом.

Як складник системи навчання контроль має свої функції, види, форми, засоби та об'єкти. Успішна реалізація функцій контролю впливає на ефективність як контролю, так і всього процесу навчання.

Виділяють такі **функції** контролю у навчанні іноземної мови: зворотного зв'язку; оцінювальна; навчальна; розвивальна; коригувальна; стимулювальна; попереджувальна.

Функція зворотного зв'язку є основною функцією контролю (особливо поточного), яка забезпечує керування процесом навчання іноземної мови. Зворотний зв'язок діє у двох напрямках: на викладача і на студента. Зворотний зв'язок, що діє у напрямку до викладача, несе йому інформацію про рівень успішності студентів. Викладач аналізує цю інформацію на предмет наявності недоліків, проводить моніторинг відхилень у мовленнєвій діяльності студентів, виявляє ступінь відповідності обраної стратегії і тактики навчання реальним потребам. Це дає можливість своєчасно оцінити методичну ситуацію і внести необхідні коригувальні зміни щодо добору прийомів, способів і методів навчання, відбору вправ, визначення режиму і тривалості їх виконання, послідовності організації усієї навчальної роботи зі студентами.

Зворотний зв'язок у напрямку до студентів дає їм інформацію про результат їх навчальної діяльності з оволодіння іноземною мовою та вміннями. Така інформація дозволяє студентам здійснювати самооцінку досягнень в оволодінні мовою і планувати свою подальшу навчальну діяльність.

Оцінювальна функція реалізується в ході оцінювання результатів виконання студентами навчальних завдань. Оцінка вказує на певний рівень володіння іноземною мовою мовленнєвою діяльністю, є орієнтиром для студентів (та їх батьків) у подальшій діяльності в опануванні іноземної мови. Оцінка є основним показником успішності навчання в офіційних документах про освіту, а також у звітах, що складаються адміністрацією для органів освіти.

Навчальна функція контролю реалізується на основі синтезу набутих навичок і вмінь в оперуванні засвоєним мовним та мовленнєвим матеріалом, які актуалізуються у процесі виконання контрольних завдань. Контрольне завдання за характером є вправою, виконання якої потребує від студента здійснення певних мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення мети, поставленої у завданні. Ці мовленнєві дії реалізуються завдяки функціонуванню відповідних мовленнєвих навичок і вмінь, в результаті чого відбувається їх подальше закріплення та удосконалення. Отже, під час виконання контрольних завдань продовжується і процес навчання.

Розвивальна функція контролю передбачає розвиток індивідуально-психологічних особливостей студентів, які функціонують під час виконання студентами контрольних завдань: оперативна слухова або зорова пам'ять, гнучкість мислення, фонематичний слух, пластичність артикуляційного апарату та ін. У процесі контролю відбувається розвиток спеціальних навчальних умінь, які дозволяють студентам найкращим чином виконати контрольне завдання шляхом визначення оптимальних стратегій його виконання. На цій основі розвиваються вольові якості особистості студента, почуття відповідальності, здатність до самодисципліни. Розвивальна функція контролю реалізується також і в напрямку розвитку інтересу, мотивів студента до вивчення іноземної мови. Перспектива отримання високих результатів у виконанні контрольних завдань заохочує студентів до вдосконалення володіння ними іноземною мовою.

Для того щоб ці функції успішно реалізувались у практиці навчання, контроль має характеризуватися такими **якостями** як: **цілеспрямованість; репрезентативність; об'єктивність; систематичність.**

Цілеспрямованість контролю полягає в тому, що контроль має бути спрямованим на певні мовленнєві навички і вміння, рівень досягнення яких визначається та оцінюється.

Репрезентативність контролю означає, що контролем має бути охоплений весь той мовний і мовленнєвий матеріал, засвоєння якого контролюється.

Об'єктивність контролю забезпечується застосуванням об'єктивних способів оцінювання відповідей студентів.

Систематичність контролю реалізується за умови його регулярного проведення у процесі навчання іноземної мови на всіх етапах навчання [1].

Види та форми контролю у навчанні іноземної мови

за охопленням студентів	за способом реалізації	за використанням мови	за способом організації	за використанням ТЗ	за часом проведення
Фронтальний	усний	одномовний	контроль викладачем	з використанням ТЗ	поточний
Індивідуальний	письмовий	двомовний	взаємоконтроль	без використання ТЗ	рубіжний
Парний			самоконтроль		підсумковий
Груповий					

Систематичність контролю реалізується в таких його видах: **а) поточний контроль**, який здійснюється у ході вивчення конкретної теми для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу; **б) рубіжний контроль**, який проводиться після закінчення роботи над темою, тематичним циклом, в кінці семестру, року; **в) підсумковий контроль**, який реалізується після завершення відповідного ступеня навчання іноземної мови. Кожний із видів контролю виконує усі функції, властиві контролю, але залежно від його виду та чи інша функція має особливе значення і виступає домінуючою.

У процесі поточного контролю домінуючою є функція зворотного зв'язку. На основі результатів поточного контролю викладач отримує інформацію про успішність або неуспішність організації навчального процесу з іноземної мови, що дає йому можливість своєчасно коригувати навчальну діяльність студентів з оволодіння іноземною мовою та свою діяльність щодо забезпечення навчального процесу [2].

Для поточного контролю якості знань студентів використовуються такі види контролю:

Усний контроль: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Письмовий контроль: письмове тестування, звіт, реферат, есе.

Комп'ютерний контроль: тестові програми.

Самоконтроль: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Інтерактивні методи: конференції, круглі "столи", диспути, огляди сучасної літератури, проекти.

Тестовий контроль – один з ефективних засобів організації поточного контролю у навчанні іноземної мови. Тестовий контроль може забезпечити успішну реалізацію мети і всіх функцій контролю, а також задовольнити вимоги, що висуваються до якості контролю [3].

Тестування створює великі можливості для організації у навчанні іноземної мови в навчальних закладах ефективного і якісного поточного контролю, який, разом з іншими складниками процесу навчання, може забезпечити успішне досягнення цілей навчання [4].

Засобами проведення контролю виступають методично підготовлені контрольні завдання, які включають інструкцію щодо їх виконання і мовний та мовленнєвий матеріал, який вивчався студентами. *Необхідна умова* в підготовці таких завдань – інструкція повинна спонукати студентів до реалізації саме тих мовленнєвих навичок і вмінь, які підлягають контролю, а мовний і мовленнєвий матеріал контрольних завдань має охоплювати увесь той матеріал, засвоєння якого перевіряється.

Об'єктами контролю виступають навички і вміння мовлення, рівень володіння якими дозволяє студенту здійснити іншомовну мовленнєву діяльність. Отже, **об'єктами** контролю є слухо-вимовні, лексичні, граматичні навички (**мовна компетенція**) та вміння здійснювати мовленнєву діяльність в говорінні, аудіюванні, читанні, письмі з урахуванням соціокультурних особливостей цих видів мовленнєвої діяльності (**комунікативна компетенція**).

Об'єкти контролю						
мовна компетенція			комунікативна компетенція			
слухово-вимовні навички	лексичні навички	граматичні навички	вміння здійснювати МД у говорінні	вміння здійснювати МД в аудіюванні	вміння здійснювати МД у читанні	вміння здійснювати МД на письмі

*МД – мовленнєва діяльність.

Залежно від ступеня навчання в навчальному закладі студент має оволодіти певним рівнем іншомовної комунікативної компетенції у межах засвоєного мовного та мовленнєвого матеріалу. Тематика та обсяг цього матеріалу, а також тривалість висловлювань, обсяг і змістова характеристика текстів для читання та аудіювання, зміст лексичного, граматичного і фонетичного мінімуму, що має бути засвоєний у навчальному закладі визначаються програмою із навчальної дисципліни "Іноземна мова".

Якісні та кількісні показники володіння студентами іншомовним спілкуванням у різних видах мовленнєвої діяльності служать **критеріями оцінки** їх відповідей, отриманих під час проведення контролю. Так, у продуктивних видах мовленнєвої діяльності (говорінні, письмі) основними якісними показниками є: ступінь узгодженості висловлювань із заданою темою, ситуацією; повнота відображення теми, ситуації; рівень і характеристика імпровізації у формулюванні висловлювань; правильність використання мовних засобів для оформлення висловлювань; різноманітність використання мовних засобів. Кількісні показники складають: обсяг (кількість слів, речень) і швидкість (наявність пауз, повторень) усного або письмового висловлювання. У рецептивних видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні) основним якісним показником є ступінь розуміння (загальне, повне, детальне). Кількісними показниками є тривалість звучання тексту і темп мовлення – в аудіюванні, обсяг тексту – в читанні [1].

Висновки. Поточний контроль проводиться викладачами у всіх видах навчальних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами (студентами) у процесі навчання, перевірка готовності (студентів) до виконання наступних навчальних завдань, а також забезпечення управління їх навчальною мотивацією. Інформація, отримана під час поточного контролю, використовується для коригування методів і засобів навчання, а також для самостійної роботи студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : [підручник] / [кол. авторів під кер. С. Ю. Ніколасові]. – К. : Ленвіт, 2002. – [вид. 2-е, випр. і перероб.]. – 328 с.
2. Вопросы контроля обученности учащихся иностранному языку / [под. ред. А. А. Мирослюбова]. – Обнинск : Титул, 1999. – 112 с.
3. Петрашук О. П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі / О. П. Петрашук. – К. : Вид. центр КДТУ, 1999. – 261 с.
4. Кокота В. А. Лингво-дидактическое тестирование : [науч.-теор. пособие] / В. А. Кокота. – М. : Высш. школа, 1989. – 127 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Metodyka Vykladannya inozemnykh mov v serednikh navchalnykh zakladakh [Methodology of English Language Teaching in Comprehensive Schools] : [pidruchnyk]. – K. : Lenvit., 2002. – 328 s.
2. Voprosy kontrolya obuchenosti uchashchikhsya inostrannomu yazyku [The Questions of Testing of Students' Foreign Language Skills] / [pod. red. A. A. Miroslyubova]. – Obnynsk : Tytul, 1999. – 112 s.
3. Petrashchuk O. P. Testovyi kontrol u navchanni inozemnoi movy v seredniy zagalnoosvitniy shkoli [Testing Control in the System of Foreign Language Study in the Comprehensive School] / O. P. Petrashchuk. – K. : Vyd. tsentr KDTU, 1999. – 261 s.
4. Kokota V. A. Lingvo-didakticheskoe testirovanie [Linguistic and Didactic Testing] : [nauch.-teor. posobie] / V. A. Kokota. – M. : Vysh. shkola, 1989 – 127 s.

Матеріал надійшов до редакції 10.06. 2014 р.

Клязника В. М. Методика обеспечения текущего контроля знаний на занятиях по английскому языку.

В данной статье раскрываются значение и методика обеспечения текущего контроля знаний в процессе изучения иностранного языка. В статье обоснованы функции и основные характеристика контроля, средства и объекты текущего контроля. Речь идет об качественных и количественных показателях

владения студентами иностранным общением в разных видах языковой деятельности. К тому же, в статье описаны виды и формы текущего контроля в обучении иностранного языка.

Ключевые слова: *текущий контроль, функции, объекты, средства, языковая деятельность, виды и формы контроля.*

Klyaznyka V. M. The Methodology of Current Testing of Students' Knowledge in English Classes.

The research deals with the problem of current checking of students' knowledge in English classes. The current checking is performed during all classes, and it is aimed at testing the amount of students' skills acquired. The material of the research focuses on the current testing as a constituent part in the system of foreign language study. The main aim of the current checking is to control the process of studying. The scientific methods of analysis, synthesis, description and comparison have been used in order to single out the function and peculiarities, forms and types, objects and estimation criteria of the current checking. The function of a reverse contact is the most substantial, as it provides the management of the process of foreign Language study. It gives a teacher the opportunity to monitor the drawbacks and deviations in the students' speech competence, change and combine other methods to fulfill the target. The material of the research analyzes such forms of current testing as: method of oral checking; writing methods; computerized testing, methods of self-control and modern interactive methods. The objects of current testing are students' skills and abilities acquired and the formation of Language competences. The conclusions made testify that current testing is a very important and valuable constituent in the system of foreign language study.

Key words: *current testing, functions, methods, objects, estimation criteria, language competence.*